

WSTĘP

Pytania z pierwszej części badania: **Obszary kompetencji wychowawczych wg Thomasa Gordona** oraz wzorcowe odpowiedzi, zostały skonstruowane w oparciu o koncepcję amerykańskiego psychologa i psychoterapeuty Thomasa Gordona, tzw. *wychowania bez porażek*. Dotyczą one preferowanych sposobów reagowania na określone zachowania dzieci, występujące w życiu codziennym. Model Gordona bazuje na teorii takich stosunków między dorosłymi a dziećmi, gdzie obie strony są traktowane podmiotowo, z poszanowaniem ich praw oraz potrzeb.

Pytania z drugiej części: **Obszary dotyczące psychologii rozwojowej dziecka**, sprawdzają poziom wiedzy rodziców na temat typowych umiejętności i wiedzy, posiadanych przez dziecko na określonym etapie rozwojowym.

Celowo nie podajemy punktacji poszczególnych odpowiedzi i skali ocen – ta, oparta na stopniach szkolnych została przyjęta TYLKO na potrzeby ogólnopolskiego badania, aby możliwe było zbiorcze podsumowanie wyników i przejrzysta prezentacja odpowiedzi wszystkich, przebadanych osób.

Nie chcemy bowiem oceniać rodziców i ich rodzicielstwa. Zależy nam na zasygnalizowaniu i nakreśleniu, jakie obszary są w ogóle istotne w procesie wychowania oraz w jakich obszarach mogą pojawiać się rodzicom pytania i budzić wątpliwości. Mając natomiast tę wiedzę oraz świadomość swoich mocnych i słabych stron, rodzic zarówno może stać się bardziej świadomy, jak i może być mu łatwiej kształtować swoje kompetencje wychowawcze.

Klucz prawidłowych odpowiedzi dostępny jest pod pytaniami.

Obszary kompetencji wychowawczych wg Thomasa Gordona

1. Kłopoty, problemy, z którymi spotyka się, na co dzień Pana(i) dziecko, to dla Pana(i) przede wszystkim?

- a) Błahe, czasami zabawne sprawy, problemy dorosłych są dużo bardziej poważne
- b) Coś, czemu można było zapobiec, gdyby dziecko postępowało rozsądniej
- c) Coś, do czego zawsze podchodzi poważnie i z wyrozumiałością

2. Wraca pan(i) do domu zmęczony(a). Pana(i) dziecko od progu domaga się, żeby z nim porozmawiać. Mówi, że to ważne. Co Pan(i) robi?

- a) Odpowiada , że nie jest w stanie porozmawiać z nim dzisiaj. Na pewno nic się nie stanie, jeśli odłożycie to do jutra
- b) Mówi , że jest bardzo zmęczony i potrzebuje trochę czasu, aby odpocząć
- c) Zniecierpliwiony pyta , co takiego znowu dziecko narozrabiało

3. Co jest dla Pana(i) najważniejsze w kontakcie z dzieckiem?

- a) Wspólna zabawa, która pozostawia po sobie miłe wspomnienia
- b) Rozmowy, to one tworzą między wami więź i dają poczucie bezpieczeństwa
- c) Ciekawe wyprawy, wycieczki, wyjście do kina - najważniejsze jest aktywne poznawanie świata

4. Kiedy rozmawia Pan(i) ze swoim dzieckiem o jego problemach, to przede wszystkim?

- a) Dopytuje je o wszystko, bo chce wiedzieć jak najwięcej
- b) Słucha tego, co mówi dziecko pokazując, że rozumie i szanuje jego uczucia
- c) Proponuje mu szereg rozwiązań, bo jest starsza i wie lepiej, które rozwiązanie jest dobre

5. *Twoje dziecko po raz kolejny dostało uwagę w szkole za to samo niewłaściwie zachowanie...*

- a) Ma tego dość i dziecko dostaje natychmiast karę, bo nie ma sensu kolejny raz o tym rozmawiać
- b) Nie ma już siły i pomysłów. Jutro zadzwoni do psychologa.
- c) Kolejny raz siada ze swoim dzieckiem i rozmawia. Staracie się zrozumieć, dlaczego sytuacja się powtarza

6. *Chce Pan(i), aby Pana(i) dziecko przede wszystkim...*

- a) Mówiło o wszystkim, przecież jest za nie odpowiedzialna
- b) Umiało radzić sobie po swojemu. Pani też w dzieciństwie radziła sobie sama
- c) Miało do Pana(i) zaufanie i mogło porozmawiać o tym, co jest dla niego ważne

7. *Przed wyjściem do szkoły kolejny raz twoje dziecko mówi ci, że źle się czuje, boli je głowa, boli je brzuch...*

- a) Paluszek i główka to szkolna wymówka. Na pewno nie przygotował się do lekcji – trzeba ponosić konsekwencje tego, co się robi
- b) Musi to sprawdzić - od razu idziecie do lekarza.
- c) Pyta , co się ostatnio dzieje w szkole. Wspólnie staracie się dojść sedna problemu i znaleźć rozwiązanie

8. *Co dobry rodzic powinien przede wszystkim robić wobec małego dziecka, w wieku 4-6 lat?*

- a) Podejmować za nie wszystkie decyzje, bo małe dzieci jeszcze niczego nie rozumieją
- b) Chronić je, bo małe dzieci nie potrafią sobie jeszcze same radzić
- c) Liczyć na jego otwartość, szanować jego uczucia i przeżycia

9. Pana(i) dziecko ma zadane na plastykę przygotowanie rysunku. Nie czuje się w tym dobre i prosi Pana(nią) o zrobienie rysunku za niego. Co Pan(i) robi?

- a) Siada Pan(i) obok dziecka, pomaga mu w wyborze materiałów do pracy, pyta o jego pomysły, ale chce Pan(i), żeby dziecko pracę zrobiło samodzielnie
- b) Wie pan(i), że dziecku będzie przykro, jeśli jego praca będzie brzydsza niż inne, i że Pan(i) przygotuje ją szybciej, więc robi Pan(i) pracę częściowo za dziecko
- c) Nie ma Pan(i) teraz czasu, więc pociesza Pan(i) dziecko, że na pewno da sobie radę, i że przygotuje najładniejszą pracę z całej klasy

10. Pana(i) dziecko wraca do domu pobrudzone. Podejrzewa Pan(i), że w szkole ktoś mu dokucza...

- a) Od razu wypytuje , co się stało. Jest zdenerwowany i oburzony
- b) Przede wszystkim zastanawia się , czy jest to dobra szkoła dla Pana(i) dziecka, i że może warto pomyśleć o zmianie
- c) Zwołuje naradę rodziną, dobrze wsłuchuje się Pan(i) w to, o czym mówi Pana(i) dziecko, by wspólnie podjąć jak najlepszą decyzję

11. Kiedy dziecko opowiada Panu(i) o trudnej dla niego sytuacji w pierwszej kolejności?

- a) Słucha go uważnie. Kiedy się nieco uspokoi mówi : „Wierzę, że potrafisz sobie poradzić w różnych sytuacjach”?
- b) Od razu doradza mu , co powinno zrobić żeby szybko rozwiązać ten problem
- c) Pociesza je mówiąc np. „Na pewno nie jest tak strasznie”, „Mogło przecież być gorzej”, czy „Na pewno sobie z tym poradzisz”

12. Pana(i) 10-letnie dziecko miało wrócić do domu o 15, ale spóźniło się ponad godzinę...

- a) Jest Pan(i) tak przerażony i zdenerwowany, że tylko krzykiem potrafi Pan(i) nieco zmniejszyć swoją złość
- b) Mówi dziecku o swoim zdenerwowaniu, i że chce Pan(i) z nim porozmawiać o tej sytuacji, jak tylko się Pan(i) uspokoi
- c) Nie chce słuchać jego tłumaczeń. Informuje go Pan(i), że ma karę – „szlaban” na korzystanie z komputera i wyjścia ze znajomymi. Tylko w ten sposób dziecko zapamięta, że nie wolno się spóźniać

13. Pana(i) dziecko pozamiatało przedpokój i poukładało buty. Chce je Pan(i) pochwalić i mówi Pan(i)...

- a) Ale ty cudownie dbasz o porządek! Jesteś moim najlepszym pomocnikiem
- b) Widzę zamiecioną podłogę i poukładane buty. Jest mi bardzo przyjemnie wrócić do domu i od progu zobaczyć porządek
- c) Cieszę się, że pozamiatałeś, ale o naczyniach w kuchni zapomniałeś. Pamiętaj na przyszłość, żeby wszystko starać się robić dokładnie

14. Chce Pan(i) przygotować obiad, ale po raz kolejny w zlewie jest pełno niepozmywanych naczyń Pana(i) dziecka. Co Pan(i) robi?

- a) Zmywa je . Zrobi to szybciej i dokładniej niż dziecko.
- b) Woła dziecko i mówi, że nie może Pan(i) przygotować obiadu, kiedy zlew jest pełen naczyń do mycia. Prosi Pan(i), żeby je pozmywało
- c) Woła dziecko i mówi, że znów nie posprzątało po sobie, że jest nieodpowiedzialne i nigdy nie może Pan(i) na nie liczyć - tylko uderzenie w jego uczucia może przynieść skutek na dłużej

15. Pana(i) dziecko przychodzi smutne do domu i mówi Panu(i), że dostało tróję ze sprawdzianu, a liczyło na więcej. Co Pan(i) odpowiada?

- a) Nie martw się, zaraz temu zaradzimy. Przygotuj się dobrze na jutro, idź do pani i poproś, żeby cię zapytała. I może jakąś pracę napisz dodatkową. Powinno dać się to poprawić
- b) Widzę, że jesteś bardzo smutny. Sporo się uczyłeś do tej klasówki i liczyłeś na lepszy stopień
- c) Starasz się pocieszyć dziecko. Mówisz, więc żeby się nie martwiło, bo przecież mogło być gorzej. Dodajesz, że na jednej tróji świat się nie kończy, a na przyszłość na pewno będzie lepiej

Obszary dotyczące psychologii rozwojowej dziecka

1. Pierwszą potrzebą niemowlęcia jest poczucie bezpieczeństwa.

tak

nie

2. W pierwszych tygodniach życia poczucie bezpieczeństwa daje niemowlęciu przede wszystkim to, że widzi i słyszy swoją mamę.

tak

nie

3. Mowa dziecka zaczyna się rozwijać już w pierwszych tygodniach życia, dlatego już wtedy trzeba mówić do dziecka.

tak

nie

4. Już półtoraroczne dziecko potrafi rozpoznać się w lustrze, zaczyna odczuwać siebie jako kogoś odrębnego.

tak

nie

5. Nawet dwulatek może wiedzieć, co jest dobre, a co złe po odpowiednim treningu.

tak

nie

6. Nauka w szkole rozpoczyna się w 6 - 7 roku życia z tego powodu, że dziecko jest już w stanie siedzieć w ławce 45 minut.

tak

nie

7. U siedmiolatka bardzo intensywnie rozwija się umiejętność wyciągania logicznych wniosków z tego, co się dzieje wokół.

tak

nie

8. Dziecko siedmioletnie zapamiętuje przypadkowe rzeczy, ponieważ nie potrafi świadomie skupić na czymś swojej uwagi.

tak

nie

9. Dziesięcioletek potrafi skoncentrować swoją uwagę, na tym, co robi.

tak

nie

10. Pomiędzy 7 a 11 rokiem życia pamięć dziecka polepsza się dwukrotnie, w stosunku do tego jaka była wcześniej.

tak

nie

11. Dziecko przed 12-14 rokiem życia rozumie tylko konkretne sytuacje i przykłady.

tak

nie

12. Dziecko jest w stanie świadomie określić, jakie zachowania są moralnie dobre, a jakie złe już w wieku 10 -11 lat.

tak

nie

13. Rozwój uczuć trwa dłużej niż rozwój fizyczny.

tak

nie

14. Dla nastolatka wzorem zachowań jest przede wszystkim grupa rówieśników.

tak

nie

15. W okresie dorastania dziewczynki są dużo mniej buntownicze niż chłopcy.

tak

nie

16. Samoocena młodzieży jest raczej stała - albo bardzo wysoka, albo bardzo niska.

tak

nie

17. Młodzi ludzie myślą racjonalnie, raczej nie kierują się ideałami.

tak

nie

18. Agresja u chłopców może być oznaką depresji i problemów emocjonalnych.

tak

nie

19. Czy uważasz za prawdziwe stwierdzenie: Emocje nastolatków są silne, ale nie trwają długo – zmieniają się, gdy znika sytuacja, która je spowodowała.

tak

nie

20. Dziewczynki lepiej od chłopców odczytują emocje innych osób.

tak

nie

21. Nastolatki narzekają przede wszystkim na brak swobody i niezależności.

tak

nie

22. Myśli samobójcze mogą pojawiać się u nastolatków, którzy nie mają depresji.

tak

nie

Klucz prawidłowych odpowiedzi – Obszary kompetencji wychowawczych wg Thomasa Gordona:

1 c ; 2 b ; 3 b ; 4 b ; 5 c ; 6 c ; 7 c ; 8 c ; 9 a ; 10 c ; 11 a ; 12 b ; 13 b ; 14 b ; 15 b

Klucz prawidłowych odpowiedzi – Obszar dotyczący psychologii rozwojowej dziecka

1 tak ; 2 nie ; 3 tak ; 4 tak ; 5 nie ; 6 nie ; 7 tak ; 8 tak ; 9 tak ; 10 tak ; 11 tak ; 12 nie ; 13 tak ; 14 tak ; 15 nie ; 16 nie ; 17 nie ; 18 tak ; 19 nie ; 20 tak ; 21 tak ; 22 tak